

Onderzoek ongeregelheden huldiging NEC 29 mei 2003

Amsterdam, 20 oktober 2003

Stephan Steinmetz
Anja Beerepoot
Gea Schaap

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Reconstructie ongeregelheden huldiging NEC 29 mei 2003	5
2.1	Voorbereiding van de huldiging	5
2.2	De wedstrijddag tot de huldiging	6
2.3	De huldiging	7
2.4	Na afloop van de huldiging	8
3	Beoordeling en conclusies	11
3.1	Voorbereiding en locatiekeuze	11
3.2	Glaswerk	11
3.3	Huldiging	11
3.4	Ontstaan ongeregelheden	12
3.5	De charge op het Kelfkensbos	13
3.6	De bijtincidenten op het Kelfkensbos	14
3.7	Overige overwegingen	14
4	Aanbevelingen	15
	Bijlagen	
Bijlage 1	Geïnterviewden	17
Bijlage 2	Informatiebronnen	18
Bijlage 3	Strafrechtelijke afhandeling	19

1 Inleiding

Opdracht

Op Hemelvaartsdag 2003 verzekert NEC zich van een 5^e plaats in de Eredivisie door met 0-1 van RKC Waalwijk te winnen. Hierdoor weet NEC zich voor het eerst sinds 20 jaar te plaatsen voor Europees voetbal. De huldiging die bij dit resultaat hoort wordt 's avonds gevierd op het Kelfkensbos, een groot plein nabij het centrum van Nijmegen. Na afloop van de huldiging ontstaan ongeregelde heden die leiden tot charges van de politie. Hierbij zet de politie op het Kelfkensbos ook honden in, meerdere mensen worden gewond. De Gemeenteraad van Nijmegen wil helderheid krijgen over de gebeurtenissen bij deze huldiging en het optreden van de politie. Aan de DSP-groep is verzocht daartoe een onafhankelijk onderzoek uit te voeren. Het onderzoek dient te resulteren in een reconstructie van de gebeurtenissen, een beoordeling met conclusies en in aanbevelingen.

Het onderzoek heeft zich toegespitst op cruciale gebeurtenissen en het handelen van de betrokken organisaties, niet op het optreden van individuele personen. Of het handelen van politie en andere betrokken partijen adequaat is geweest, wordt getoetst aan de bestaande beleidskaders en gemaakte afspraken. Tot slot is onderzocht hoe het optreden is ervaren en wat er met de klachten van het publiek is gedaan.

Werkwijze

Tussen half augustus en begin oktober 2003 is alle relevante informatie verzameld en zijn interviews gehouden met een groot aantal betrokkenen. Hierbij is gekozen voor het spreken van betrokkenen die operationeel een rol hadden, betrokkenen die bestuurlijk een belangrijke positie hadden, en ooggetuigen. Naast het feitelijk handelen is ook de onderlinge communicatie en de wijze van besluitvorming, onderwerp van gesprek geweest. In de bijlage staat aangegeven welke personen geïnterviewd zijn en welke andere informatiebronnen zijn geraadpleegd.

Opbouw rapport

De kern van het rapport wordt gevormd door hoofdstuk 2, Reconstructie. Teneinde dit feitenrelaas onomstreden te laten zijn, hebben alle geïnterviewde personen van NEC, gemeente en politie, de gelegenheid gehad om concepten van dit hoofdstuk te corrigeren op eventuele feitelijke onjuistheden. Genoemde partijen hebben gebruik gemaakt van deze gelegenheid, wat heeft geleid tot instemming van alle partijen met de vermelde feiten. Let wel, dit houdt niet in dat alle partijen het eens zijn met de gekozen formuleringen, de volgorde van feiten, het niveau van detaillering en de selectie van onderwerpen. Daarover kunnen verschillende meningen bestaan. Voor het onderzoek evenwel is de onbetwistbaarheid van vermelde feiten van belang. Hoofdstuk 3 bevat een beoordeling van het handelen van verschillende partijen en conclusies ten aanzien daarvan. Niet alle besluiten en handelingen worden in dit hoofdstuk beoordeeld en eventueel voorzien van conclusies.

Enkel de discutabele momenten, beslissingen en handelingen worden hier becommentarieerd.

In hoofdstuk 4 staan aanbevelingen opgenomen die van pas kunnen komen bij de voorbereiding van toekomstige vergelijkbare evenementen.

Begeleiding

Ter begeleiding van het onderzoek is uit de gemeenteraad een commissie samengesteld waarmee twee keer overleg heeft plaats gevonden: vóór aanvang van de werkzaamheden en na afronding van de rapportage.

Rest ons nog te melden dat alle instanties en personen die wij hebben benaderd, volledig hebben meegewerkt aan het onderzoek.

2 Reconstructie ongeregelheden huldiging NEC 29 mei 2003

2.1 Voorbereiding van de huldiging

Het had zich twintig jaar niet meer voorgedaan, maar nu was het bijna zover: NEC had tegen het eind van de competitie 2002-2003 een serieuze kans op het behalen van Europees voetbal. Mocht het zover komen, dan wenste NEC een feestelijke huldiging.

Op 16 mei 2003 besprak het Veiligheidsoverleg NEC (VON) de wijze waarop de huldiging van NEC plaats zou kunnen vinden indien de club zich zou plaatsen voor Europees voetbal. In dit overleg hadden zitting NEC, politie, gemeente en Openbaar Ministerie. Afhankelijk van de resultaten van NEC en concurrerende clubs, waren er drie data waarop Europees voetbal zeker kon worden gesteld: zondag 25 mei (thuis tegen FC Zwolle), donderdag 29 mei (Hemelvaartsdag, uit tegen RKC Waalwijk) en zondag 1 juni 2003 (afhankelijk van het resultaat van de bekerfinale Feijenoord -Utrecht). NEC gaf in dat overleg aan de gehoopte huldiging in het centrum te willen organiseren. De gemeentelijke vertegenwoordiger in het VON en politie gaven de voorkeur aan het stadion en directe omgeving.

De politie startte na dit overleg de eerste globale voorbereidingen betreffende de inzet van mensen en materieel om een ordelijk verloop van een huldiging mogelijk te maken.

NEC intussen bereidde een huldigingsprogramma voor, toepasbaar op de drie data. Centraal in dit programma stond de spelerspresentatie op een podium in een feestelijke sfeer met veel muziek. Op 21 mei diende NEC dit programma in bij de gemeente met het verzoek hiervoor een evenementenvergunning uitgereikt te krijgen. Twee dagen later, op vrijdag 23 mei, hebben NEC, de gemeente en de politie zich gebogen over deze aanvraag waarbij vooral de exacte locatie ter discussie stond. NEC prefereerde het Kelfkensbos omdat deze locatie in tegenstelling tot de Waalkade, alle drie de dagen beschikbaar was. De vertegenwoordigers van de gemeente gingen akkoord met deze locatie nadat zij in de loop van de vrijdag het positieve advies van de politie hadden ontvangen over de locatie Kelfkensbos. De burgemeester heeft vervolgens die vrijdag het besluit genomen om Kelfkensbos als locatie aan te wijzen in alle drie scenario's. Nog diezelfde middag is de vergunning voor de feestelijke huldiging verleend, waarin onder andere is opgenomen dat tot 23.00 uur versterkte muziek ten gehore mocht worden gebracht en tevens dat vanuit de drie tappunten enkel drank mocht worden verstrekt in zachte plastic bekertjes. NEC kondigt in het draaiboek aan 30 ervaren stewards in te zetten rond het podium ten behoeve van een ordelijk verloop.

Omdat zich, aanpalend aan het evenemententerrein Kelfkensbos, meerdere horecazaken bevinden is ook nog diezelfde middag door de gemeente een brief opgesteld en verstrekt aan deze horecaondernemers, waarin hen dringend wordt verzocht om op de avond van de huldiging buiten alleen drank in plastic te schenken en te voorkomen dat glaswerk van binnen mee naar buiten wordt genomen.

In het weekend van 24 en 25 mei is het Kelfkensbos door de gemeente gecontroleerd op bouwmaterialen. Deze controle gaf geen aanleiding tot actie.

De eerste datum, thuis tegen FC Zwolle, leverde geen huldiging op. Omdat het een risicowedstrijd betrof was de politie conform de andere risicowed-

strijden toegerust. Voor de overige twee data, waarbij niet in Nijmegen werd gevoetbald, stelde de politie daags daarna een draaiboek op waarin de inzet en beleidsuitgangspunten werden verwoord. De beleidslijn was eerder al met de burgemeester vastgesteld en strookte met de lijn die sinds Euro 2000 was ingezet: "Vriendelijk waar het kan, streng waar het moet". Bij afwezigheid van de burgemeester is deze beleidslijn in de dagen voorafgaand aan Hemelvaartsdag 29 mei nog herbevestigd door de loco-burgemeester in overleg met de politie. "Er mag geen ruit sneuvelen", luidde de instructie.

Burgemeester en politie hadden na Euro 2000 al een scherpere lijn ingezet omdat na de halve finale Nederland – Italië, de binnenstad van Nijmegen opgeschrikt werd door rellen en vernielingen. Sindsdien volgt de politie een hardere lijn die gekenmerkt wordt door nadrukkelijk zichtbare aanwezigheid, vroegtijdige aanpak van incidenten in een menigte, en geen tolerantie tegenover overtredingen. Ook bij niet aan voetbal gerelateerde zaken is deze strakkere lijn vanaf Euro 2000 ingezet. Bij voetbalgerelateerde evenementen is sprake van extra scherpste.

2.2 De wedstrijd dag tot de huldiging

De inzet van de politie op de dag van de huldiging is gebaseerd op de inzet bij een risicowedstrijd: één sectie ME, één groep aanhoudingseenheid, vier hondengeleiders en reguliere politie inclusief supportersbegeleiders. Paarden die bij een risicowedstrijd wel achter de hand worden gehouden, zijn voor dit evenement niet beschikbaar. Anders dan de hondengeleiders, die de politie Nijmegen in eigen beheer heeft, moeten paarden tijdig worden besteld buiten de regio. Door de grote hoeveelheid risicowedstrijden elders is er voor Nijmegen geen groep ruiters beschikbaar. Bovenop deze inzet, worden op afroep een extra sectie ME en een extra aanhoudingseenheid beschikbaar gehouden. In de ochtend reizen de supporters naar Waalwijk. Combivervoer was niet verplicht en circa 700 supporters reizen met gehuurde bussen, openbaar of eigen vervoer naar Waalwijk. In stadion De Goffert maken 's middags 3000 supporters gebruik van de mogelijkheid de wedstrijd op een groot scherm te volgen. Daarbij waren 23 stewards van NEC aanwezig.

Acht supportersbegeleiders, agenten die bekend zijn bij supporters en zelf ook supporters kennen, reizen mee naar Waalwijk. Hun taak was supporters te begeleiden, de politie in Waalwijk bij te staan en de sfeer te proeven. Van NEC-zijde reisden 32 stewards mee. De wedstrijd in Waalwijk ving aan om 14.30 uur en vóór die tijd werd er door veel NEC-supporters alcohol gedronken. Kort voor het einde van de wedstrijd, om 16.15 uur scoorde NEC het doelpunt waarmee de wedstrijd werd gewonnen en deelname aan de UEFA-cup zeker gesteld. De NEC-supporters waren uitgelaten en er werd feestelijk op gereageerd.

De supporters die voor de terugreis eigen vervoer hadden, vertrokken naar Nijmegen. Een grote groep van circa 100 tot 150 mensen was aangewezen op openbaar vervoer of op een gehuurde bus die voor de terugreis echter verstek liet gaan. Deze groep is onder begeleiding van de politie Waalwijk per bus naar Den Bosch gebracht en daarvandaan per trein naar Nijmegen waar de groep om ongeveer 19.00 uur arriveerde. Deze groep is zonder problemen naar het Kelfkensbos getrokken.

De spelers en NEC-functionarissen intussen vierden de deelname aan de UEFA-cup met een drankje en werden naar het stadion De Goffert gebracht waar een maaltijd is geserveerd. Tot vervoer naar de huldiging bleven zij daar.

De supporters die in het stadion de wedstrijd volgden waren ook opgetogen over het resultaat en trokken direct na afloop naar het centrum en het Kelfkensbos om dit te vieren.

Direct na het eind van de wedstrijd hadden de loco-burgemeester (aanwezig in Waalwijk) en de districtchef van de politie Nijmegen telefonisch contact en in dat gesprek werd nog eens de beleidslijn voor de avond herhaald. Ook direct na afloop van de wedstrijd werd het draaiboek voor de huldiging in werking gebracht: podium, tappunten, alles op het Kelfkensbos werd in gereedheid gebracht voor de huldiging.

In Nijmegen surveilleerden intussen agenten te voet in het centrum van de stad en hield de ME de toegangswegen in het oog en vergezelde supportersstromen. Alle ME-ers waren gekleed in vredestenue en oogden daarmee, uitgezonderd de broek, als de andere agenten met platte pet. Alle agenten, dus ook de ME-ers, waren bovendien voorzien van een geel 'evenementen-hesje'.

De sfeer in het stadion bij het eind van de wedstrijd, vervolgens in het centrum en ook op het Kelfkensbos, was positief. Wel signaleerde de politie een toename van drankgebruik, van uitbundigheid ook, steeds meer leidend tot joelende mannen met ontblote bovenlijven (het was een warme dag) maar de politie zag hierin nog geen directe aanleiding de achter de hand gehouden ME-ers op te roepen.

Na herhaalde signaleringen van overmatig drankgebruik en hierdoor veranderend gedrag, besloot de politie om 19.45 uur toch om de inzet van ME in vredestenue te verdubbelen om meer "blauw" op straat zichtbaar te hebben. Incidenten van enige omvang hadden zich niet voorgedaan, de sfeer op verschillende locaties was feestelijk en uitgelaten. Bij enkele kleine incidenten zijn aanhoudingen verricht.

Het Kelfkensbos stroomde intussen vol, de muziekinstallatie was om 19.00 uur aangegaan en toen om circa 20.50 uur de spelersbus arriveerde stond het plein vol met tussen de 7000 en 9000 zingende, feestende mensen.

2.3 De huldiging

Het podium was afgeschermd van de menigte op het Kelfkensbos door een dubbele rij dranghekken. Tussen die hekken stonden stewards die onder andere als taak hadden niemand uit het publiek toe te laten op het podium. Ook was het veiligheidsmanagement van NEC bij de afzetting van het podium aanwezig. Naast het podium waren hekken geplaatst die aan de pleinzijde met een doek waren afgeschermd zodat de mensen op het plein niet konden zien wat zich achter het podium – backstage – afspeelde en vice versa. Op het plein waren twee tappunten en voor de genodigden was er ook backstage een tappunt geplaatst. De café's bij en in de Hertogstraat waren geopend. Veel bezoekers van de huldiging hadden plastic tassen met drank bij zich: flessen bier, blikjes, breezers en sommigen ook sterke drank. De café's die open waren schonken bijna allemaal drank in plastic. Van één café valt dat niet met zekerheid vast te stellen maar de indruk is dat er nauwelijks glaswerk vanuit café's op het Kelfkensbos terecht is gekomen.

Tot de spelers arriveerden bracht de presentator, de speaker van het stadion, de stemming er in met meezingers.

Om circa 20.50 uur arriveerden de spelers die na enkele toespraken op het podium kenbaar maakten dat ze blij waren: zingen, springen, drinken en dit in wisselende samenstelling gedurende bijna een uur. Aanvankelijk bleef het publiek achter de dranghekken maar meer en meer stapten mensen hierover heen, ruilden kleren met spelers en ook werden mensen door de spelers op het podium ontboden. Het geheel vormde een carnavaleske viering waar de tap niet stil stond. Spelers zongen ook liedjes die zich tegen het Arnhemse Vitesse richtten (*'t Is stil aan de overkant, Wie niet springt is voor Vites'* en *Yes, Yes, het zijn de homo's van Vites'*) die gretig werden meegezongen

door het massaal springende publiek.

Tegen circa 21.40 uur liep de huldiging ten einde. De laatste werden van het podium gehaald en backstage mengden spelers zich met andere NEC-functionarissen, sponsors, gemeentefunctionarissen, bestuur van de supportersvereniging, genodigden en ook supporters van HKN (Hazenkamp Nijmegen, ook wel Harde Kern Nijmegen genoemd). De sfeer was goed. De meeste lichten op het podium gaan uit en de muziek wordt zachter gezet (uitloopmuziek). De politie had daarvoor al verzocht aan de organisatie om de muziek niet om 23.00 uur uit te zetten maar tot 24.00 uur door te gaan omdat daarmee de groep feestvierders bij elkaar zou blijven. Dit verzoek werd gehonoreerd.

De schemer trad in en velen verlieten het Kelfkensbos toen de huldiging voorbij was. Mensen keerden huiswaarts of elders, in het begin van de Hertogstraat vormde zich een grote groep op straat, enkele honderden mensen hingen nog op het plein.

De huldiging was voorbij, de politieagenten die zich tot dan toe rondom het Kelfkensbos hadden opgehouden, begaven zich nu meer op het plein. De extra opgeroepen ME-ers, om 21.00 was deze tweede sectie gebriefd, bevonden zich deels in vrede stue in het centrum bij Plein 1944 en deels bij de voertuigen van de eerste sectie op het St. Jozefhof.

2.4 Na afloop van de huldiging

Rond 21.55 uur ontstonden er op drie locaties, onafhankelijk van elkaar, incidenten.

Locatie één was in het begin van de Burchtstraat waar twee mensen ruzie kregen over een fototoestel. Deze ruzie escaleerde en leidde tot ingrijpen van de politie. Eén man werd gearresteerd, agenten die bij de Hertogstraat stonden, kwamen assistentie verlenen.

Locatie twee was de kruising Hertogstraat / Kelfkensbos waar een grote groep mensen zich ophield bij de terrassen. Zeer kort na de arrestatie op de Burchtstraat gooide iemand een fles naar een agent die vol in het gelaat werd getroffen en viel. Tijdens het tumult stroomden agenten toe en de groep in de Hertogstraat ging met meer voorwerpen gooien, naast flessen ook stoelen en fietsen.

Locatie drie was pal voor het podium, 200 meter verwijderd van de Hertogstraat, 250 meter van de Burchtstraat. Een aantal mensen had daar een vuurtje gestookt van afval. Tegen 21.50 uur besloot de politie dat het vuurtje uit moest en sommeerde enkele mensen die er plastic bekertjes op gooiden, het vuurtje te doven. Dit leidde tot een twistgesprek waar zich steeds meer mensen mee gingen bemoeien. Meer agenten kwamen bij het vuurtje dat op zich gering van omvang was, de groep omstanders gedroeg zich uitdagend. Een van de aanwezigen gedroeg zich, gesterkt door de alcohol, provocerend, weigerde te luisteren en werd door de aanhoudingseenheid gearresteerd. Hij werd over het Kelfkensbos naar een politievoertuig bij de Burchtstraat gebracht. Terwijl hij daarnaar toe gebracht werd kreeg de politie op het Kelfkensbos te horen dat een collega gewond was geraakt bij de Hertogstraat. Het is 22.00 uur: de arrestant wordt onder protest van anderen naar een voertuig gebracht, intussen vindt er een confrontatie plaats tussen flessengooiers en politie in de Hertogstraat en is de arrestant uit de Burchtstraat afgevoerd.

De commandant van politie ter plekke belt de man van de muziek bij het podium op en verzoekt hem de muziek uit te zetten. Dit is om circa 22.15 uur. De man zet de muziek vrij snel daarna uit. Bij het podium en ook op andere plekken op de noordzijde van het Kelfkensbos zijn de meeste resterende

aanwezig zijn niet bewust van de schermutselingen 200 meter verderop. De politie besloot dat de groep Hertogstraat, bestaande uit ongeveer 200 man, met charges moest worden verspreid. De ME moest daartoe eerst worden voorzien van bescherming zoals helmen en schilden. Dit nam voor de eerste sectie enige tijd in beslag omdat hun voertuigen met materieel opgesteld stonden op het St. Jozefhof, de facto achter de relschoppers van de Hertogstraat. Het duurde enige tijd voor deze voertuigen de Ridderstraat bereikten. Het deel van de tweede ME-sectie dat zich op Plein 1944 bevond was eerder voorzien van bescherming.

De dan nog onbeschermd politieagenten hebben korte prikacties uitgevoerd in de Hertogstraat om de relschoppers op afstand te houden. Toen de eerste ME-sectie omgekleed en klaar was voor actie besloot de commandant dat éérst het Kelfkensbos leeg moest worden gemaakt om werkruimte te creëren teneinde vervolgens te kunnen optreden in de Hertogstraat. Behalve de werkruimte speelde ook de overweging mee dat een charge in de Hertogstraat gevaarlijk zou kunnen zijn wanneer rugdekking op het Kelfkensbos ontbrak. De commandant van de ME overzag vanuit de commandowagen bij de Burchtstraat het Kelfkensbos. Op het plein bevonden zich op dat moment nog 100-200 mensen, verdeeld over verschillende groepen, waaronder een groepje harde kern supporters .

Een tiental ME-ers met op de flanken telkens twee hondengeleiders, kreeg opdracht met een charge het Kelfkensbos leeg te maken. Om circa 22.20 uur ving de charge aan waarbij vooraf meerdere malen vanaf een dakmegafoon van het commandovoertuig bij de Burchtstraat de aanwezigen op het Kelfkensbos werden opgeroepen zich te verwijderen en werd gewaarschuwd voor geweld. Niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat op dat moment de muziek uit was. Wel met zekerheid kan worden vastgesteld dat tijdens de charge de muziek uit was en dat de waarschuwing nog meerdere keren herhaald is. Tijdens de charge verlieten de meeste achtergebleven mensen het plein maar resteerden twee groepen mensen. Enerzijds jongeren die zich bewust waren van de situatie, voorwerpen gooiden naar de ME en zich vervolgens terugtrokken. Anderzijds mensen alleen of in klein verband die zich niet bewust waren van de situatie of deze niet serieus namen. Mensen die zich niet verwijderden, werden door hondengeleiders met inzet van de honden verjaagd. In negen gevallen heeft dit geleid tot bijtonden. Gewonden zijn later door het Rode Kruis geholpen. Achter het podium was men zich niet bewust van deze situatie totdat men het podium betrad. Aanwezigen achter het podium hadden ook niets gehoord. Ook verschillende mensen die voor of naast het podium stonden hadden niets gehoord, maar dit geldt niet voor alle aanwezigen. De charge stopte bij het podium en de mensen voor het podium hadden het Kelfkensbos verlaten via de afdaling naar de Voerweg en via de St. Jorisstraat. Gelijk na de charge vertrok om 22.30 uur de spelersbus. Intussen hadden andere ME-ers, voorzien van wapenstok en bescherming, charges ingezet in de Hertogstraat om de circa 200 man te verdrijven die bleef gooien naar de politie met blikjes en flessen. Na meerdere charges waarbij ook een hondengeleider is ingezet, stelde de politie een linie op ter hoogte van Wintersoord. De groep die hier voor rellen zorgde verspreidde zich vervolgens. In de Hertogstraat hebben zich geen bijtincidenten voorgedaan. Medewerkers van NEC hebben bij het podium de verder afwikkeling verzorgd tot en met het opruimen van een groot spandoek tegen middernacht. De rest van de avond en nacht hebben zich geen vermeldenswaardige incidenten voorgedaan. Uiteindelijk zijn over de hele dag 19 mensen gearresteerd en hebben de hondengeleiders 9 bijtgevallen gerapporteerd.

Er zijn door burgers twee klachten ingediend betreffende inzet van honden. Deze zijn nog in procedure. Er is één aangifte gedaan van mishandeling door een hond. Binnen het korps wordt hiernaar een intern onderzoek uitgevoerd, mede op verzoek van het Openbaar Ministerie.

3 Beoordeling en conclusies

3.1 Voorbereiding en locatiekeuze

Ten aanzien van de locatie voor de huldiging hebben NEC, gemeenten en politie in een korte tijdspanne een weloverwogen keuze gemaakt. Met verschillende belangen is rekening gehouden. NEC wilde het feest in de stad, de politie gaf, gelet op de mate waarin een veilig verloop van de huldiging mogelijk was, aanvankelijk de voorkeur aan het stadion. Alles overziende viel uiteindelijk de keuze op het Kelfkensbos, nabij het centrum, met veel ruimte, goed bereikbaar, goed afsluitbaar van het centrum en goed beheersbaar. In geval van calamiteiten beschikte deze locatie over meerdere vluchtwegen. In de praktijk heeft de locatie ook geen invloed gehad op het ontstaan van de ongeregelheden.

Conclusie 1: De locatie Kelfkensbos heeft de ongeregelheden niet in de hand gewerkt. De bestrijding van de ongeregelheden is niet belemmerd door de locatie.

3.2 Glaswerk

In de vergunning die de gemeente aan NEC verschaftte, was nadrukkelijk voorgeschreven dat de drankverstrekking uitsluitend in plastic bekertjes mocht geschieden. Zo is het ook gebeurd en dat geldt tevens voor de drank die vanuit de cafés aan het Kelfkensbos en de Hertogstraat werd betrokken. Slechts zeer minimaal is glaswerk vanuit cafés op het Kelfkensbos terecht gekomen. Het overgrote deel van het glas, waaronder de fles waarmee een agent is verwond, was van elders meegenomen door bezoekers.

Conclusie 2: Er is op en nabij het Kelfkensbos niet of nauwelijks drank in glazen verstrekt.

3.3 Huldiging

Als organisator was NEC verantwoordelijk voor opzet en vormgeving van de huldiging zelf. De wijze waarop de huldiging plaats vond, vormde geen directe aanleiding tot de ongeregelheden. Wel zijn er meerdere kwesties die in samenhang met elkaar de kans op ongeregelheden in de hand werkten: drankgebruik, het draaiboek en de mate waarin het is gevolgd, en de sfeer die NEC creëerde op het podium.

Ten eerste het drankgebruik.

Onder de supporters die de huldiging bijwoonden, bevonden zich veel mensen die al gedurende een groot deel van die lange warme dag aan het drinken waren. Alhoewel er meerdere tappunten waren op het plein, en ook enkele cafés rond de locatie open waren, hadden veel mensen zelf drank mee genomen. Zij betraden het Kelfkensbos met plastic tassen met flessen en blikjes bier, breezers en soms sterke drank. Gaandeweg de avond raakten steeds meer mensen onder invloed van alcohol. NEC had hier geen vat op of verantwoordelijkheid voor, maar hield in het eigen gedrag geen rekening met deze omstandigheid.

Ten tweede het draaiboek en de mate waarin het gevolgd is.

De huldiging begon na het arriveren van de spelers wat gezien locatie en

tijdstip van de wedstrijd niet veel eerder had gekund. Wel duurde de huldiging op het podium langer dan het draaiboek voorschreef. De spelers hielden zich niet aan de afspraak in het draaiboek om geen mensen uit het publiek toe te laten op het podium. Ondanks inspanningen van stewards om dat te voorkomen, ontboden spelers mensen uit het publiek op het podium. De afstand die met behulp van hekken tussen podium en publiek was gecreëerd, verdween door deze handelingen. Hierdoor ontstond een lossere sfeer dan bedoeld, wat op zich vrolijk kan zijn, maar wat met een grote massa uitgelaten en deels benevelde feestvierders, de kans op ontsparingen vergrootte.

Ten derde de sfeer die NEC creëerde.

Sommige spelers, medewerkers en genodigden van NEC verschenen op het podium met drank in de hand en gedroegen zich ten dele ook aangeschoten. Te samen met het zingen van anti-Vitesse liedjes, gaf dit een opzwevend karakter aan het podiumoptreden. Mede gezien de stijgende alcoholspiegel bij veel bezoekers, werkte NEC hiermee indirect een sfeer in de hand die makkelijk *'om zou kunnen slaan'*. Er was geen gedragsprotocol afgesproken anders dan dat het feestelijk moest worden. Het optreden van NEC op het podium werd gekenmerkt door een gebrek aan afspraken over de grenzen van feestelijk gedrag.

Conclusie 3: Door alcoholgebruik onder het publiek, het gedeeltelijk afwijken van het draaiboek door NEC op het podium en een gebrek aan gedragsprotocol voor de NEC-ers op het podium, nam de kans op ongeregelheden toe.

3.4 Ontstaan ongeregelheden

De ongeregelheden ontstonden tegen tien uur 's avonds onafhankelijk van elkaar op drie verschillende plaatsen.

De arrestatie met enige politieassistentie in de Burchtstraat stond op zichzelf en was het gevolg van een ruzie tussen twee mensen.

De huldiging was op dat moment voorbij, het plein stroomde leeg en onverwacht en zonder aanleiding gooide iemand uit een groep vanaf de Hertogstraat een fles naar een agent op de hoek Hertogstraat/Kelfkensbos. Deze agent werd in het gelaat getroffen, collega's snelden te hulp en er ontstond direct een confrontatie tussen politie en een snel uitdijende groep in de Hertogstraat. Deze confrontatie was bepalend voor het verdere politieoptreden. Het optreden van de ME op het Kelfkensbos, ongeveer twintig minuten later, was bedoeld om ruimte en rugdekking te creëren voor een verder optreden in de Hertogstraat en had dus geen verband met de situatie op het Kelfkensbos. Het vuurtje voor het podium dat niet gedoofd werd en het gedrag van een supporter dat daarbij leidde tot diens arrestatie, hadden geen direct verband met het politieoptreden op het Kelfkensbos en hadden ook geen escalerend effect op de ongeregelheden in de Hertogstraat.

Conclusie 4: De drie incidenten rond 22.00 uur (arrestatie Burchtstraat, gewonde agent Hertogstraat, arrestatie bij vuurtje bij podium) stonden los van elkaar en hebben elkaar niet veroorzaakt.

Conclusie 5: Het gedrag van de mensen op het Kelfkensbos vormde niet de aanleiding van het optreden van de ME op het Kelfkensbos.

3.5 De charge op het Kelfkensbos

De charge die de politie, met honden, op het Kelfkensbos uitvoerde om circa 22.20 uur leidde tot gewonden waaronder negen bijtgevallen, veel verwarring en ook boosheid ter plekke. Deze verwarring, boosheid en ten dele ook bijtgevallen komen voort het feit dat het een charge zonder "tegenstanders" was. Een kleine groep jongeren heeft op het Kelfkensbos gedurende de charge nog wel de confrontatie met de ME opgezocht, maar dit was niet het overheersende beeld op het plein. De meeste aanwezigen op het Kelfkensbos waren verrast door de charge, zij begrepen niet wat er aan de hand was. Om de volgende redenen kwam voor hen de charge uit de lucht vallen: door invallende duisternis, de muziek en ten dele de drank, waren de mensen op het Kelfkensbos, en zeker de mensen achter het podium, zich niet bewust van de ongeregelheden bij de Hertogstraat. De waarschuwing dat geweld zou worden gebruikt kwam vanaf de dakmegafoon van het commandovoertuig bij de Burchtstraat en is niet onmiddellijk tot iedereen doorgedrongen. Voor sommige mensen op het Kelfkensbos speelde bovendien mee dat zij weigerden direct gehoor te geven aan de eis het plein te verlaten, kennelijk verwachtend dat er met de ME in charge te discussiëren valt. Zij namen de eis te vertrekken niet serieus. Omdat de muziek op zijn laatst tijdens de charge uit ging en de waarschuwingen van de politie herhaald zijn, hadden oplettende mensen kunnen weten dat een charge aanstaande en zeer dichtbij was.

Conclusie 6: Voor en tijdens de charge is meermalen gewaarschuwd en gevorderd door de politie. Dit was hoorbaar op het plein tot aan het podium.

Twee vragen doen zich nu voor.

Ten eerste de vraag of de ontruiming van het Kelfkensbos nodig was. Het antwoord is ja.

Teneinde de bron van de ongeregelheden in de Hertogstraat te kunnen aanpakken en verspreiden was ruimte en rugdekking nodig. Ook drong de tijd want in tegenstelling tot de situatie op het Kelfkensbos, was de situatie in de Hertogstraat grimmig en dreigend.

Ten tweede de vraag of een charge met offensieve inzet van hondengeleiders nodig en dus gepast was om het Kelfkensbos te ontruimen. Het antwoord is nee.

Het gedrag van de mensen op het Kelfkensbos rechtvaardigde niet deze inzet van geweld. Belangrijker nog: gezien de onwetendheid ter plekke was het te verwachten dat de offensieve inzet van honden tot bijtincidenten zou kunnen leiden. Wanneer de politie zich beter zou hebben vergewist van de situatie onder de verschillende groepen op het Kelfkensbos, had gekozen kunnen worden voor een charge zonder honden. De inzet van paarden zou wel passend zijn geweest, duidelijk ook, maar niet mogelijk omdat er geen paarden voorradig waren. De inzet van honden gericht op het verwijderen van een beperkt aantal mensen in de schemer, waarvan dus verwacht kon worden dat zij zouden worden verrast door deze actie, was niet nodig. Een charge van de ME, vergezeld van een wagen met dakmegafoon, had volstaan. De honden zouden ook defensief kunnen worden ingezet met het oogmerk ontruimd terrein leeg te houden.

Conclusie 7: De ontruiming van het Kelfkensbos was terecht.

Conclusie 8: De offensieve inzet van honden hierbij was niet nodig geweest

3.6 De bijtincidenten op het Kelfkensbos

Dit is niet de plaats om een beoordeling te geven van het optreden van afzonderlijke ME-ers en hondengeleiders. Wel kan worden opgemerkt dat het grote aantal bijtincidenten en ook andere gewelddadige acties van politie tegen publiek, terug zijn te voeren op twee oorzaken.

Ten eerste verrassing, ongeloof en onbegrip onder het publiek. Bij gebrek aan confrontatie reageerden mensen niet direct en restte de ME in charge niet anders dan geweld te gebruiken conform de instructies.

Ten tweede overmoed onder invloed van alcohol. Een aantal incidenten lijkt een gevolg van een overmoedige reactie van mensen, leidend tot een misplaatst gevoel van onaantastbaarheid. Direct gehoorzamen aan de politie past niet in dat gevoel. Discussie wel maar dat verhoudt zich slecht tot de instructies van de ME in charge.

3.7 Overige overwegingen

Op het plein en met name rond het podium ontstond verwarring door de charge. De spelers zaten intussen in de bus die direct vertrok. De gewonden werden verzorgd.

Volgend op de charge op het Kelfkensbos, heeft de politie de rust in de Hertogstraat hersteld. Incidenten, afwijkend van een normale uitgaansavond in het centrum van Nijmegen, hebben zich niet voorgedaan.

Het directe optreden van de politie tegen de relschoppers in de Hertogstraat is daarmee als effectief te bestempelen: er heeft zich geen escalatie of vervolg voorgedaan.

Conclusie 9: Het optreden van de politie tegen relschoppers was effectief.

Ten aanzien van de afgesproken beleidslijnen kan het volgende worden opgemerkt.

De politie heeft de beleidslijn "vriendelijk waar het kan, streng waar het moet" consequent gevolgd. Tot aan de charges van de ME heeft de politie, zeker met het hanteren van het vreedestenuue, een aanwezige en vriendelijke uitstraling gehad. De beleidslijn om incidenten niet te laten uitgroeien is ook gevolgd, de ongeregelheden in de Hertogstraat zijn direct gepareerd. Hetzelfde geldt voor de beleidslijn zoals vastgelegd in de vergunningverlening. Het stopzetten van de muziek op last van de politie was daarin voorzien.

Conclusie 10: Gemeente en politie hebben conform de aangekondigde beleidslijnen gehandeld.

De projectmatige aanpak van het evenement, kenmerkend voor de voorbereiding, was op de dag niet optimaal. NEC, gemeentelijke diensten en politie hadden hun voorbereidingen op elkaar afgestemd, maar niet alle essentiële besluiten werden aan elkaar meegedeeld. Zo is de beslissing om te chargeren op het Kelfkensbos richting podium werd niet meegedeeld aan de organisatie van het evenement die achter het podium stond. Wellicht had deze organisatie dan zelf ook mensen kunnen waarschuwen en oproepen het plein te verlaten. Ook de inzet van stewards had incidenten misschien en ten dele kunnen voorkomen.

Conclusie 11: Er was geen centrale informatie-uitwisseling tijdens het evenement.

4 Aanbevelingen

Het verdient aanbeveling om bij evenementen waar drankvoorziening geregeld is, het meenemen van eigen drank niet toe te staan.

Het verdient aanbeveling dat NEC bij volgende publieke huldigingen een gedragsprotocol opstelt met het oog op de voorbeeldfunctie van mensen die NEC vertegenwoordigen.

Het verdient aanbeveling dat de politie voor het verwijderen van groepen mensen telkenmale de middelen inzet die passen bij de situatie. Het offensieve gebruik van honden dient hierbij gereserveerd te worden voor het verwijderen en/of verspreiden van reischoppers.

Het verdient aanbeveling dat de politie bij grote publieksmanifestaties over paarden beschikt.

Het verdient aanbeveling dat de gemeente bij grote publieksevenementen een centrale informatiestructuur organiseert.

Bijlagen

Bijlage 1 Geïnterviewden

Interviews

Organisatie	naam	functie
gemeente	mevr. G. Ter Horst	burgemeester
gemeente	dhr. P. Depla	loco-burgemeester
gemeente	dhr. J. de Roos	hoofd afdeling Bestuur en Veiligheid
gemeente	dhr. E. Boelaars	coördinator integrale veiligheid
gemeente	dhr. R. Schilder	evenementencoördinator
Politie Gelderland Zuid	dhr. E. Klaassen	OC Binnenstad/ adjunct teamchef stadscentrum
Politie Gelderland Zuid	dhr. G. Klievink	Commandant Operaties/ hoofd districts-recherche Tweestromenland
Politie Gelderland Zuid	dhr. Valkenet ivm vakantie geen reactie op reconstructie. wel afgestemd met Giessen.	OC ME tot opschaling/ teamchef oud-west
Politie stad Nijmegen	dhr. J.A.P. van Kastel	Districtschef/ AC
NEC	dhr. R. Bloem	Commercieel manager / projectleider huldiging
NEC	mevr. A. Hermans	Manager Veiligheid, service en ticketing
NEC	mevr. C. Dorgelo	Hoofdsteward
NEC	mevr. I. Pietersma	Hoofdsteward
Stichting Tandem	mevr. D. Friesen	Coördinator supportersproject 'Overenthousiast'

Ooggetuigen

Organisatie	naam	functie
publiek	dhr. A. Jansen	
publiek	dhr. M. Hoogeboom	
supportersvereniging	dhr. R. Schevers	voorzitter
EPOC	dhr. F. Vermeer	stage manager Kelfkensbos (o.a. geluidsvoorzienig)
horeca: oporto	naam onbekend	eigenaar
horeca: rumours inn & swing	naam onbekend	personeel
horeca: gelders koffiehuis	naam onbekend	eigenaar en echtgenote
horeca: 't hoogstraatje	naam onbekend	personeel
horeca: martin's place	naam onbekend	eigenaar en dochter

Overig

Organisatie	naam	opmerking
Videobedrijf Yabo	dhr. J. Yabo	video huldiging
Openbaar Ministerie parket Arnhem	dhr. Kroes	afhandeling justitie
Politie Gelderland Zuid	dhr. P. Giesen ivm ziekte niet geïnterviewd wel reactie op reconstructie en telefonisch gesproken	OC ME/ teamchef stadscentrum
Politie Instituut voor Grootschalig Optreden		inzet honden

Bijlage 2 Informatiebronnen

- Programma voor Huldiging en/of voorprogramma Kelfkensbos – NEC
- Draaiboek huldiging NEC
- Huldiging NEC/ objectvergunning (23 mei)
- Huldiging NEC/ Evenementenvergunning (23 mei)
- Brief van gemeente aan aanwonenden en horecaondernemers Kelfkensbos (23 mei 2003)
- Rapportage over politieoptreden ter gelegenheid van de huldiging van NEC op het Kelfkensbos te Nijmegen op donderdag 29 mei 2003 – Regiopolitie Gelderland Zuid, district stad Nijmegen – (9 juni 2003)
- Interne gemeentelijke evaluatie huldiging NEC -16 juli aangeboden aan commissie algemeen bestuur
- Correspondentie van de supportersvereniging NEC (inclusief e-mails van supporters)
- Correspondentie SOVS
- Perspublicaties
- Relevante internetsites
- Verslag raadscommissie Algemeen Bestuur 26 juni 2003
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Nijmegen
- Voetbalconvenant Seizoen 2001 – 2002
- Geweldsrapportage Politie Inzet ME

Bijlage 3 Strafrechtelijke afhandeling

19 aanhoudingen:

8x belediging
4x openlijke geweldpleging
1x bedreiging
1x ambtsbelemmering
1x verzet
1x verstoring openbare orde
1x brandstichting
1x opiumwet
1x opruiing

Van de aanhoudingen zijn door het openbaar ministerie 12 aanhoudingen geconstateerd. De rest is niet geverbaliseerd. Waarschijnlijk zijn al deze zaken getransigeerd, maar dit kan ten tijde van het uitkomen van dit rapport niet met zekerheid worden gezegd.

De locaties:

11x Kelfkensbos of directe omgeving
6x Molenstraat/Smetiusstraat of directe omgeving
2x Waalwijk

De tijdstippen:

Kelfkensbos e.o.: 19.40, 20.55, 21.30, 22.00, 22.05, 22.10, 22.30, 23.00, 23.19 uur
Molenstraat e.o.: 00.20, 00.23, 01.00, 01.30, 02.50 uur
Waalwijk: onbekend (vermoedelijk tussen 12.00 en 17.00 uur)

Inzet ME

De inzet van de ME en diensthonden is bij het uitkomen van dit rapport nog in onderzoek. Dit geldt tevens voor de aangifte die is gedaan inzake mishandeling door hond/hondengeleider en de drie klachten die zijn ingediend tegen het politieoptreden.